

EUROPA pentru mine

Suștinere și oportunități europene

Această publicație a fost produsă cu suportul financiar al Uniunii Europene.

Conținutul ei este responsabilitatea exclusivă a autorilor – Platforma Națională a FSC din PaE și Asociația Presei Independente – și nu reflectă în mod neapărat poziția Uniunii Europene.

Împreună. Diferiți. Puternici

Scriam, în ediția trecută a acestei publicații, că nu există localitate în care să nu fi ajuns banii contribuabilului european și nici domeniu în care sprijinul UE să nu-și facă resimțită prezența. Ca un agent invizibil care își face munca fără prea mult zgomot... Senzația nu ne-a părăsit nici la elaborarea ediției curente, pentru care am răsfoit zeci de comunicate de presă, sute de știri telegrafice sau povești detaliate despre destine schimbate. Un exercițiu dificil nu pentru că informația necesară lipsește, ci pentru că aceasta e atât de multă, încât devine greu să alegi.

Bunăoară... „Un Centru de plasament temporar pentru copiii ajunși în dificultate va fi deschis la Ceadâr-Lunga. Proiectul este realizat din mijloacele acordate de Uniunea Europeană...”. Sau... „Peste 100 de copii și tineri din diverse grupuri vulnerabile vor putea face sport și desfășura diferite activități educaționale la sala multifuncțională ce va fi construită și special amenajată la Centrul de Reabilitare și Integrare Socială din Anenii Noi, din resursele financiare ale UE”. Sau... este doar vârful aisbergului, pe care nu îl văd doar cei care nu vor să vadă.

Cei cu inima și mintea deschisă, însă, sunt invitați să ne cunoască eroii. Oameni frumoși și entuziaști, care nu se tem să-și realizeze visele. Oameni cutezători și muncitori, care vor să fie mândri de țara în care s-au născut și trăiesc. Oameni care au înțeles că diversitatea ne poate uni atunci când există un scop comun și că împreună, neapărat, suntem mai puternici. Iar Uniunea Europeană este alături de ei, ca să le dea o mână de ajutor. Pentru că Europa chiar este pentru oameni.

La mulți ani, Europa!

Echipea editorială

Tradițiile renasc în afaceri prospere

datorită
sprijinului
european

Foto: Anatol Poiată / <https://www.facebook.com/leader.moldova/>

De câțiva ani buni, una dintre atracțiile turistice de top din sudul republicii este pensiunea agroturistică „Gagauz Sofrasi” din satul Congaz, condusă de Ana Statova, o energică antreprenoare din autonomia găgăuză. Își dorea demult să creeze o afacere cu accent pe tradițiile regiunii, însă cu adevărat proiectul viley etnice tradiționale a început să prindă contur în martie 2017, când a câștigat un grant de 18.500 de euro în cadrul Programului Uniunii Europene „Suștinerea agriculturii și dezvoltării rurale în UTA Găgăuzia și raionul Taraclia” (SARD).

Astăzi pensiunea include patru căsuțe în stil tradițional, o crămă și un muzeu, dedicat obiceiurilor, portului și tradițiilor locului. Vila, construită din materiale ecologice, poate găzdui 20 de persoane.

Iar elementele arhitecturale repetă în cele mai mici detalii viața oamenilor din regiune, de acum 100 de ani. Astfel, grație sprijinului european, vizitatorii pensiunii pot cunoaște tradițiile locului, pot savura bucatele tradiționale găgăuze și participa la ateliere gastronomice.

„Acest proiect ne-a ajutat să rămânem acasă și să ne dezvoltăm”, obișnuiește să spună Ana Statova atunci când vorbește despre SARD – program finanțat de UE cu 6,5 milioane de euro, implementat de PNUD în anii 2016-2018 și care a schimbat multe destine. Pentru eroina noastră, dovezile sunt la vedere – de la inaugurarea sa, în toamna lui 2018, agro-pensiunea a fost vizitată de peste 1000 de turiști, iar pentru a face față acestui aflus, au fost angajați 14 localnici.

Cinci ani fără vize în UE: tinerii sunt în topul călătorilor

La 28 aprilie 2019, Republica Moldova a marcat cinci ani de când beneficiază de regim liberalizat de vize cu Uniunea Europeană. De anularea vizelor pentru călătorii de scurtă durată (de până la trei luni) în statele membre ale Uniunii Europene, precum și în statele non-comunitare, dar care sunt parte a spațiului Schengen, se poate bucura orice cetățean al țării noastre, inclusiv rezidenții din regiunea transnistreană – singura condiție este să aibă pașaport biometric.

Republica Moldova a fost prima țară a Parteneriatului Estic care a obținut regim fără vize cu Uniunea Europeană,

iar cetățenii moldoveni au valorificat din plin șansa de a descoperi cu propriii ochi civilizația europeană. Numărul celor care au mers în Europa în acești cinci ani este de peste două milioane. Per total, în acest răstimp, au fost înregistrate peste șase milioane de traversări ale frontierei de stat. În topul călătorilor s-au aflat tinerii cu vârsta cuprinsă între 26-35 de ani – peste 500 de mii. Potrivit Agenției Europene pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă (Frontex), din anul 2014 până în 2019, au fost înregistrate circa 0,3% de cazuri de refuz de intrare și 0,5% de cazuri de sedere iregulară.

Economii de mii de lei datorită proiectelor de eficiență energetică la Călărași

Reabilitarea și modernizarea obiectelor de infrastructură socială este una dintre prioritățile Uniunii Europene în Republica Moldova. Iar între acestea, o atenție sporită este acordată instituțiilor educaționale și celor medicale. Un exemplu de succes în acest sens este orașul Călărași. Aici, în anul 2017, a fost construită cea mai eficientă, din perspectivă energetică, grădiniță din țară, iar la Spitalul raional a fost renovată centrala termică. Și geografia proiectelor similare se va extinde.

De circa doi ani, grădinița „DoReMicii” din or. Călărași, care este frecventată de 100 de copii, poartă cu mândrie titlul de cea mai energo-eficientă clădire publică din Republica Moldova. Faptul că este o grădiniță „specială” se vede de la o poartă – și în exterior, și în interior, instituția preșcolară a fost proiectată și construită din temelie după standarde germane de eficiență energetică. Au fost instalate panouri fotovoltaice, pompe de căldură, sistem de ventilație prin recuperare, inclusiv sistem de încălzire și răcire prin pardoseală. Pentru aceasta, Germania a alocat peste un milion

Foto: Unimedia.info

de euro, cu o contribuție de aproape 100 de mii de euro venind autoritățile centrale și locale din țară. Datorită tehnologiilor inovative, pompelor geotermale și termopanelor de ultimă generație, grădinița este aproape total independentă de sursele tradiționale de energie. Pentru întreținere, aici se folosesc trei tipuri de

energie durabilă – solară, geotermală și pe bază de biomasă. Iar costurile anuale de întreținere au fost reduse cu circa 90 la sută, comparativ cu grădinițele obișnuite.

Au scăzut cheltuielile de întreținere și la Spitalul raional din Călărași, de ale cărui servicii beneficiază, anual, circa 9000 de pacienți. Datorită unor investiții ce s-au

ridicat la 8,3 milioane de lei, centrala termică a instituției medicale a fost renovată și dotată cu sistem solar pentru prepararea apei calde menajere. Astfel, de doi ani încoace, centrala asigură întregul spital cu agent termic, iar sistemul solar acoperă necesitățile de producție a apei calde menajere ale instituției. În plus, cele două sisteme contribuie la reducerea cu până la 40% a emisiilor de dioxid de carbon.

Și grădinița „DoRe Micii”, și noul sistem energetic al Spitalului raional Călărași au fost posibile datorită susținerii Republicii Federale Germania, acordată prin intermediul Băncii pentru dezvoltare KfW în cadrul proiectului „Infrastructură socială și eficiență energetică”, implementat de Fondul de Investiții Sociale din Moldova. Recent, aflându-se la Călărași, ES Angela Ganninger, Ambasadoarea Germaniei în Republica Moldova, a dat asigurări că țara noastră va beneficia în continuare, de sprijinul Guvernului German pentru realizarea unor proiecte de infrastructură socială în localități (apeeducte și canalizare, școli, grădinițe, drumuri), cu accent pe eficiența energetică și pe utilizarea surselor alternative de energie.

UE susține dezvoltarea comunităților

- La grădinița de copii din satul Copceac, UTA Gagauz-Yeri, sunt în plină desfășurare lucrările de reconstrucție capitală și renovare. În prezent, sunt termoizolați pereții și este schimbat acoperișul, după care va fi instalat un gard nou și pavajul. Reabilitarea grădiniței din Copceac a devenit posibilă datorită Programului de susținere a autorităților locale din UTA Gagauz-Yeri, finanțat de UE și realizat de autoritățile de la Comrat. Lansat în anul 2017 cu un buget de trei milioane de euro, proiectul prevede, în 24 de luni de implementare, mai multe activități pentru dezvoltarea autonomiei.

- Cinci localități din regiunea Cernăuți a Ucrainei, respectiv patru localități din nordul Republicii Moldova (comunele Criva, Drecăuți, Șirăuți și or. Lipcani) vor avea sisteme moderne de avertizare a populației. Este vorba de sirene care să-i anunțe pe cei 8500 de locuitori de partea ucraineană și cei 10.000 de cea moldovenească despre riscurile de situații excepționale. Comunitățile beneficiare au fost identificate după criteriul vulnerabilității la inundații, iar potrivit estimărilor instalarea sirenelor va avea un impact social, economic și de mediu. Proiectul e realizat în cadrul Programului Parteneriatului Estic de cooperare teritorială Moldova – Ucraina. Pentru crearea sistemului, Uniunea Europeană a alocat 90% din bugetul total – circa 300 de mii de euro, iar contribuția partenerilor a acoperit 10%.

De la cultură la infrastructură,

pentru mai multă încredere între cele două maluri ale Nistrului

Uniunea Europeană va finanța, prin PNUD Moldova, circa zece proiecte de renovare a obiectelor de infrastructură socială, înaintate de comunitățile de pe cele două maluri ale Nistrului. Inițiativa se înscrie în Programul UE „Măsuri de promovare a încrederii”, iar propunerile de proiect trebuie să vizeze fie modernizarea instituțiilor sociale cu profil medical, cultural, educațional ori sportiv; fie reabilitarea infrastructurii comunitare critice: rețele de apeduct și canalizare, sisteme de gestionare a deșeurilor, iluminare stradală și altele. Proiectele individuale vor fi finanțate cu până la 80 de mii de euro, cele prezentate în comun de mai multe comunități - cu până la 125 de mii de euro.

Inițiativa face parte din cea de-a cincea etapă a Programului UE „Măsuri de promovare a încrederii”, lansată în ianuarie a.c. De la inițierea Programului, în

Școala din satul Hlinaia, renovată de UE. Foto: PNUD Moldova

anul 2009, au fost renovate și dotate cu echipament peste 80 de obiecte de infrastructură socială de pe ambele maluri ale râului Nistru. Este vorba de case de cultură, centre medicale, complexe sportive, școli, grădinițe.

Consolidarea relațiilor dintre malul drept și cel stâng al Nistrului se desfășoară pe diverse paliere. Astfel, recent, câte zece tineri pictori de pe ambele maluri au organizat, la Biblioteca „B. P. Hașdeu” din Chișinău, expoziția comună „Creații Nistrene”, ca parte a proiectului „Dialoguri

Transnistrene”, realizat cu sprijinul PNUD Moldova. Un alt proiect susținut de UE este „Construim punți, depășim bariere - construind poduri între societatea civilă și comunitățile de pe cele două maluri ale Nistrului”, realizat de Fundația Est-Europeană. Între altele, proiectul prevede oferirea unor cursuri de instruire în antreprenoriatul social pentru mai bine de 20 de ONG-uri, inclusiv din stânga Nistrului. Una dintre aceste afaceri sociale este magazinul „Copiii stilați”, inaugurat la Tiraspol cu sprijinul UE.

În anul 2018, datorită granturilor oferite de UE, organizațiile neguvernamentale de pe ambele maluri au realizat împreună 30 de proiecte cu impact, între care: Școlile perinatale la Criuleni și Tiraspol; Centrele de instruire în acordarea primului ajutor medical la Bender și Varnița; lansarea serviciilor paliative și a serviciului „Echipe mobile pentru familii cu copii cu nevoi speciale”. În plus, au fost organizate un șir de evenimente culturale și sportive, precum: festivalurile „Noaptea filmelor sub stele”, „Filme peste Nistru”, „Nistru Jazz Fest”, „Urban Generation Fest”, „Paromul cultural Rașcov-Vadul-Rașcov”, conferința „Cultura e un bun comun”, lansarea cărții „Povești și legende de pe Nistru”, Zilele Spațiului Public 2019, festivalul fotbalistic „Împreună suntem o echipă”. Per total, proiectele s-au soldat cu circa 15 mii de beneficiari pe ambele maluri.

Foto: Striri.md

Uniunea Europeană, pentru un mediu mai curat

Un proiect-pilot ce presupune transformarea deșeurilor în produse utile – „Pas cu pas spre colectarea separată a deșeurilor solide” – se desfășoară în acest an în comuna Sărata Veche, Fălești. De câteva luni, la inițiativa autorităților locale, în fiecare gospodărie din sat deșeurile sunt colectate separat, relatează Prime.md.

Totul a început în anul 2017, când mai mulți locuitori din Sărata Veche au participat la diverse seminare de instruire pentru a învăța cum să separe corect gunoiul. Primăria a cumpărat saci și tomberoane speciale, iar de la sfârșitul lui 2018 oamenii au început să separe deșeurile menajere, sticla și plasticul.

Pentru eficiența proiectului, autoritățile locale au pus la dispoziția oamenilor

peste trei mii de pungi de sortare a gunoiului. Acestea au fost repartizate prin gospodăria, iar o echipă de muncitori le colectează periodic. Deocamdată, deșeurile sunt depozitate, însă autoritățile caută un antreprenor care să le ajute la reciclare. „Urmează să procurăm și o mașină specializată pentru tomberoane, ca să fie mai ușor de încărcat gunoiul”, a declarat pentru Prime.md primara Maria Galîț care, între timp, împreună cu câțiva săteni, s-au întâlnit și cu reprezentanții altor comune, pentru a le povesti experiența acumulată în cadrul proiectului.

Proiectul a fost realizat grație sprijinului Uniunii Europene, în valoare de 300 de mii de euro. Pentru evacuarea deșeurilor localnicii achită anual câte 100 de lei.